

Na 5 października warszawski Teatr Polski zapowiedział premierę „Antygony” w reżyserii Piotra Kurzawy, w tłumaczeniu Antoniego Libery, a na 11 listopada – „Odprawę posłów greckich”, w... przekładzie tego samego autora. Tę ostatnią kwestię Teatr Polski wyjaśnia następująco: „Libera podjął się zadania karkołomnego i opracował współczesną wersję »Odprawy posłów greckich« – chciałoby się rzec – przetłumaczył najznakomitsze dzieło Kochanowskiego z polskiego na polski, czyniąc je dostępnym dla współczesnych czytelników i widzów”. Tym razem można tekstowi promocyjnemu uwierzyć na słowo, znając poprzednie przekłady autora głośnej powieści „Madame”, reżysera, badacza twórczości, tłumacza i wydawcy dzieł Samuela Becketta. Od lat realizuje on swój ambitny program translatorski, mierząc się z kanonicznymi autorami: Homerem, Szekspirem, Racine’em, Hölderlinem, Kawafisem. A który aktualnie utwór ma na warsztacie, można się dowiedzieć na organizowanym przez Teologię Polityczną cyklu seminariów, gdzie omawia, prezentuje i interpretuje dzieła klasyki europejskiej.

Osobne miejsce w dorobku Libery zajmuje Sofokles z jego najważniejszymi tragediami. Są to przekłady wydawane (PIW) i wystawiane w teatrach, o długiej już historii. Warto przypomnieć, że serię tę rozpoczęła „Antygona”, przełożona wspólnie z Januszem Szpotańskim i wystawiona w szczecińskim Teatrze Polskim w roku 1993. Jest to wersja lubiana przez aktorów, a w teatrach uchodząca za wersję tej szkolnej lektury najbardziej przyjazną, dostępną dla młodej widowni. Nic więc dziwnego, że doczekała się ponad 10

FOT. MACIEJ CZERSKI

Grzegorz Kondrasiuk

Antoni Libera od lat realizuje swój ambitny program translatorski, mierząc się z kanonicznymi autorami

realizacji w całej Polsce i że ten przekład ciągle żyje. Sam Libera nazywa swoje tłumaczenia „spolszczeniami”, wyjaśniając swoje założenia chęcią odejścia od tradycji ścisłego przekładu filologicznego, archaizowanego i patetycznego, o XIX-wiecznym rodowodzie. Tymczasem spolszczenia klasyki mają być napisane tak, aby każdy je zrozumiał, niezależnie od przygotowania i kompetencji kulturowych – i trzeba przyznać, że Liberze to się udaje. Można się o tym przekonać na żywo – wystarczy się przejść do Teatru Polskiego albo na którąś z odsłon cyklu „Sofokles na nowo odczytany”. W Instytucie Teatralnym im. Raszewskiego Mariusz Malec reżyseruje czytania – w luźnej, warsztatowej jeszcze atmosferze – „Trachinek”, „Filoktet” i „Antygony”, z muzyką Mikołaja Trzaski, przygotowując się do przyszłorocznej realizacji „Króla Edypa”.

Mniej znana tragedia Sofoklesa „Filoktet” znakomicie zniosła próbę aktualizacji. Ani uhistoryczniona, ani współczesniona w sposób nachalny wersja właśnie dzięki prostocie języka przekazała nierozwiązywalny konflikt. Mądry Sofokles stawia tu pytanie, wciąż nieunieważnione, o uzasadnioną zdradę, pokazując przyspieszoną lekcję dojrzałości, a reżyser Mariusz Malec idzie za nim, podejmując trafne decyzje obsadowe. Cała rzecz rozgrywa się i pomiędzy konfliktem równorzędnych racji, i pomiędzy pokoleniami. Fascynującym Odyseuszem w tej realizacji okazał się Krzysztof Wakuliński, a najciekawszą postacią tego dramatu Neoptolem, syn Achillesa, grany przez Ignacego Martusewicza. To o niego, o jego młodzieńczy idealizm toczy się tu gra pomiędzy Odysem, pragmatycznym cynikiem, i skrzywdzonym,

zdradzonym, pełnym resentymentu wojownikiem Filoktetem (Przemysław Bluszczyński). Neoptolem, nakłoniony przez Odysa, musi kłamać i zdradzić w imię interesu wspólnoty. Uśmiechając się do siebie, nie podnosząc głosu, brodaty, długowłosy Odys o pobrużdżonej twarzy mówi do Neoptolema: „Mój zacny chłopcze! Ja także za młodu / Rwałem się głównie do walki, nie bacząc / Na moc języka. Aż go doceniłem! Jest znacznie więcej wart niż naga siła”... ©©

SOFOKLES W PRZEKŁADACH ANTONIEGO LIBERY
„FILOKTET”, SCENARIUSZ I REŻYSERIA: MARIUSZ MALEC
KONCEPCJA I PRZYGOTOWANIE CHÓRU: OLGA LISIECKA
MUZYKA: MIKOŁAJ TRZASKA
CZYTANIE SCENICZNE W RAMACH CYKLU „SOFOKLES NA NOWO ODCZYTANY” – 20 WRZEŚNIA
INSTYTUT TEATRALNY IM. Z. RASZEWSKIEGO
KOLEJNE CZYTANIE: „ANTYGONA”, SCENARIUSZ I REŻYSERIA: MARIUSZ MALEC – 20 PAŹDZIERNIKA
SOFOKLES, „ANTYGONA”, TEATR POLSKI W WARSZAWIE, REŻYSERIA: PIOTR KURZAWA, PREMIERA: 5 PAŹDZIERNIKA